Summaries in Pashto

Intervention خلاصه ۱۰ توک ۲ گنه

د جنګ ځپلو خوانا نو بوختول د عکاسی له لاری: دتصویریا انخور آواز(Photovoice) دمخکنیو یا پخوانیو ماشومانو سرتیروسره په سیرالیون(Sierra Leone) کی

لیکنه: مریم دنو ***Myriam Denov*** ، دنسی دوست ***Denise Doucet*** او ا. کامارا ***A. Kamara***

Photovoice یا د تصویر آواز دیو ټولنیز کدونوالی ځیرني میتود دی چي انخور، دټولني پوهاوی، ډله ا یز بحثونه او ټولنیز کارونه سره یوځای کوی.

داطریقه پد ی لټه کی وی چي انفرادی کسان او ډلی په ځانګړی ډول هغه کسان چي د ټولنی لخوا کناره شوی او هم بی وسه دی، ددی لپاره دټولني قوت او ننګونی ثبت او راغبرګی کړی د عکاسی له لارې.

دالیکنه د تصویر آواز (Photovoice project) پروژه وړاندی کوی، چي دپخوانیو ماشو مانو سرتیرو سره په ښا ری سیرالیون (**Sierra Leone**) کی پلی شوی وه کومه چي ددی سرتیرو دجنګ وروسته او دبیا مدغمیدلو تجربې را پلټی. سره له دی چي دا پروژه څنګه منځته راغله، وده یې وکړه او پلی شوه، لیکوال دهغو تصویرونه چي ددوی کلیدِ ی ستونځی او دبیا مدغمیدلو و اقعیتونه را ښکاره کوی، وړاندی کوی. دامقاله بیا ورسته ددی میتود ننګونی او قوتونه ځیری او په یو لړ وړاندیزونو سره دراتلونکی لپاره خاتمه ورکوی.

کلیدی الفاظ: سری لیون، دتصویر آواز، ټولنیز کړنلاری، پخوانی ماشومان سرتیری.

دټولنیز سیستم غښتلی کول په افغانستان: یوه لاره چي کورنی تاو تریخوالی راکم او دښځو اجنسی غښتلی کړو.

ببییان ون میرلو لیکنه ***(Bibiane van Mierlo)***

په افغانستان کی،د یو کمزوری روانی روغتیا سیستم د ییتی موجودیت په یوه ثابت خوار حالت لرونکی ، غیر مساوی ټولنیزه ، او تل پاتي تاو تریخوالی لرونکی هیوادکی. سره له دی چي دافغانستان ښځي دنورو پرمختیایی هیوادونو ستونځي شریکوی، دیری بیلګی د تا انډولتوب دافغانی ښځو افراطی دی او په هغه چاپیریا ل کی چي اوسیږی بی مثاله دی. دد ی فکتورونو لمنځه وړل، ددی لپاره چي ددی ستونځو ته د کلتور سره مناسبه او دمنلو وړ لاری چاری پیدا کړو، دننګونو ډک کاردی او همدارنګه بین السکتوری هڅوته اړتیا ده.په ۲۰۰۲ کي، روغتیا یی شبکي (HealthNet TPO) درواني روغتیا د کارونو پلی کول په ننګرهارکی شروع کړل. ددی پروګرا یومهمه موخه په ټولنه کی دروحی ټولنیزو کارونو پراختیاوه ترڅو دخلکو ظرفیتونه غښتلی شی چي د روانی ناروغیتو له پایلو سره تعامل وکړی. ددی پروګرام دکارونو د پلی کولو په لړکی دا ښکاره شوه چي وکولی شو روانی ناروغی کمی کړو، دروغتیا ټولنیزه تعینونکی دیرپامته اړتیا لری. دامقاله بیانوی چي څنګه ځانګړی پروګرامونه کولی شی کورنی تاوتریخوالی راکم کړو په اوسنی ننګونکی حالت کی.

کلیدی الفاظ: افغانستان، کورنی تاوتریخوالی، ښځو ته واک ورکول، ټولنیز سیستم

روانی روغتیا په معتادینو کی په کابل کی- یو ه امتحانی ځیرنه د Médecins du Monde له پروګرامونو څخه.

لیکنه: مارک وګل(*Marc Vogel*) سیناپ (*Senop Tschakarjan*)، او لویر واند یزکاستلی (*Olivier Vandecasteele*)، ولیر ماګل(*Olivier Maguet*)، تیل کنکیل (*Till Kinkel*)، کنیت دوستل (*Kenneth Dürsteler*) – مک فارلند (*MacFarland*).

د زرقی نشه یی موادو استعمالوونکو شمیره په افغانستا ن کی. په داسي حال کی چي دزرقی موادو استعمال په بحر کی پیل کیږی او په داخل کی تعقیبیږی. پدی اساس، داحالت دوینی دانتان ساری غمیزی لکه HIV ویره ډیره وی. دیوی cross-sectional مطالعی له لاری، لیکوال پدی موخه چي د ددوه یو ځا عقلی او روږ دیتوب ډولونه په افغانستان ارزونه کوی کومچه د خطراتو دکمښت او درملني پایلی لری. د Médecins du Monde په دفتر کی کا بل کی مو نږ د ۳۰ کسانو سره نیمه تړلی semi-structured روانی مرکی وکړی. نښی نښانیي د ICD WHO لسم تقسیم په اساس ویشل شوی وه.پایلو وښودله چي یو ځا پیښودونکی پیښویا ناروغیو شمیره ډیره زیاته ده په ځانګړی ډول د ذهنی تکان او ژور خپګان ناروغی.

کلیدی الفاظ: افغانستان، خطر کمښت، هیروین، اوپویت، روانی یوځای پیښیدونک روانی ناروغی.

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.

د گروپی بحث میتود په استعمال ددی لپاره چی دانداز‌ی تله عیاره اودروانی روغتیا او روغتیا پوښتنه و څیړی: یوه بیلگه له سریلانکا څخه.

لیکنه: اراندا جیباویکریمی (Eranda Jayawickreme) نوان جیباویکریمی (Nuwan Jayawickreme) او میشل گوناسیکارا (Michelle A. Goonasekera). شرایط د څیړنی اعتیبار متاثره کوی. پدی اساس، ددی لپاره چی دخپلو لاسته راوړنو په اړه کم یقینی کمه کړو د درستو او ښو میتودونو څخه کاروالخلی. دگروپی بحث میتود استعمال ددی لپاره چی د معیاری گامونو کیفیت وڅیړی یو له دی تخنیکونو څخه دی. دامقاله په یوه څیړنه رڼا اچوی چی له شپږو گروپی بحثونو څخه چی په د پیرادینیا په پوهنتو ن سریلانکا کی ترسره شوی جوړه شوی پدی موخه چی د مترادفو گامونو ارزونه د روغتیا او دروانی روغتیا وکړی. هر گروپی بحث ددری نارینه او دری زنانه څخه جوړشوی وه(۳۲- ۶۲).
دد ی غونډی په دروان کی ځینی نیمگړتیاوی په گوته کړلي او ځینو نیمگړتیاو له کبله یو پو ښتنلیک له لست څخه وویستل شو.

کلیدی الفاظ: دگروپی بحثونو میتود، روغتیا، سریلانکا، مهاجر، داخلی جنگ، متبادل.

دروانی روغتیا او روحی تولنیزی مرستی هرارخیزه په نقشه کونه په ژوردن یا اوردن کی.

لیکنه: ماری جو باکا Mary Jo Baca ، خاولا فایاد Khawla Fayyad ، انیتا مارینی Anita Mariniاو انکا ویسبیکر Inka Weissbecker.

د شخړو، سیاسی ناکراریو او کمو فرصتونو له کبله ډیر شمیر اعراقی مهاجرینو اوردن ته پنا رواوړی. ددی خلکو لمرنی اړتیاوی دتمویلونکو ادارو او غیر دولتی موسسو لخواچي روانی روغتیا او روحی تولنیزی مرستی ترسره کوی پوره کیږی. ددیرو مالی او بشری امکاناتو تعینول دد اعراقی مهاجرینو د لنډ مهاله اړتیاو پوره کولو لپاره د ادارو ترمنځ ښي همغږی ته اړتیا ده ددی لپاره چی ښه پایله لاسته راوړو. نړیوالی طبی هیئت د نړیوالی روغتیا سازمان سره په گډه څلور نقشی (څوک چیرته، څه کوی، کله) داوسنی روانی روغتیا او روحی تولنیز مرستی کارونو کومچی په ۲۰۰۹ کال کی پیل شوی وه په ۲۰۱۰/۲۰۱۱ او ۲۰۱۲ کال کی بیا راتازه کړل. مولف بیانوی چی څنگه نقشه کونه وشوه او دوخت په تیریدوسره دوران وکړ او دعمده پایلو او ننگونو سره چی مخ شوی دی راپور ورکوی.
دوی پدی ختموی چی نقشه کو نه یواځی داچي گټور میتود د معلوماتو شریکولو او همغږی لپاره ده، خو دا تمرینونه داضافی نوښتونو درامنځته کیدو سبب شول لکه، عام لیږد رالیږد د موسسو ترمنځ او شاملول د ساتنی دول دول اړخونه په نقشه کول کی.

کلیدی الفاظ: اوردن، 4W mapping، همغږی.

نقشه کول د روانی روغتیامرستو او روحی تولنیزو په لیبیا کی وروسته له جنگ څخه:

لیکنه: *کولین فیتزگیرالد* Colleen Fitzgerald ، *آمیرا ایلکایید* Amera ElKaied *او انکا ویسبیکر* Inka Weissbecker

هغه شخړی چي په لیبیا کی منځته راغلی او قضافی رژیمیی نسکور کړو په ۲۰۱۱ کال کي تولنیز خدمات او روغتیایی متاثره کړی ده. د خیریه تولنو راتک ددیرو نوښتونو سبب شوی چی روانی روغتیایی خدمات او روحی تو لنیز مرستیی لا غښتلی کړی. سره له دی چي دیوه نوی نازکه حکومت او ډیرو نړیوالو تولنو په راتگ سره او همدارنگه د قومی راپورته کیدونکو نوښتونو سره سره، دادیره گرانه وه چي معلومه کړو چي څوک څه کوی.

په پایله کی، حالات یو څه گونگ وه. دلیبیا دروغتیا وزارت په غوښتنه IMC *داوسنی روانی روغتیااو روحی تولنیز وضعیت* 4W mapping *چي په مساعدو کسانو متمرکزوه او دشخرو له امله متاثره شوی ول ترسره کړو. لیکوالان، څوک چي پدی کارکی برخه لرله، عمده ننگونی او پایلی بیانوی. دو داسی نتیجیه اخلی چي داتمرین دمعلوماتو راتولولو او شریکولو لپاره ډیر مهم وه چي مخکی موجود نه وه. دالی مرسته وکوله چي گنی اداری سره راتولی کړی او وپوهیږی چي څوک څه کوی او پایله داشوه چي د ښه تفاهم او همغږی سبب شی.*

کلیدی الفاظ: *لیبیا،* 4W mapping*، همغږی*

دیو قابلی څخه په اریتیریا کی تر روحی تولنیز کارکوونکی پوری په مصر کی: یوه کیسه د ننگونو او فرصتونو

لیکنه: لیبونا یوحانس: Lebona Yohannes

لیکوال یو اریبریایی روحی تولنیز کارکوونکی تشریح کوی چي څنگه مهاجره شوه په مصر کی او تیښته یی وکوله چي ونه نیول شی. دتیښتی په پایله کیی هرڅه له لاسه ورکړل: خپله دنده، خپل عایدات او اخپل روابط له خپلی کورنی سره. هغه پوهیږی چي دهجرت ژوند څومره گران دی. اصلا قابله روزل شوی، وروسته روحی تولنیزو کارونوکی بوخته شوه او اوس په مصرکی دمها جرینو کارکوونکی ده په اریبتیریایی ټولنه کی.
په دی مقاله کی، هغه تشریح کوی چي روحی تولنیزه کارکوونکی دهغی لپاره مهم وه په داسی حالت کی چي په خپله یی هم دیره اړتیا لرله.
دهمزولی نظارت ددی په ژوندکی دموازنی ساتلو لپاره دیره اړینه وه.

کلیدی الفاظ: بنار مها جر، تولنیز روحی تولنیزی مرستی، اریتیریا، مصر

Copyright © War Trauma Foundation. Unauthorized reproduction of this article is prohibited.